जातकर्म्माणि सर्व्वाणि व्रतोपनयनानि च । गोदानानि विवाहाश्च तथा यज्ञसमृद्धयः । ४९५
शास्त्राणि दानानि तथा संयोगा वित्तसञ्चयाः । अन्नतः संप्रवर्त्तन्ते यथा त्वं वेत्थ भार्गव ।
रमणीयाणि यावन्ति यावदारम्भिकाणि च । सर्व्वमन्नात् प्रभवति विदितं कीर्त्तयामि ते ।
सर्व्वं हि वेत्थ विप्र त्वं यदेतत् कीर्त्तितं मया । प्रसादये त्वां विप्रर्षे किन्ते सूर्य्यं निपात्य वै ।

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि दानधर्म्मकथने छत्रोपानहोत्पत्तौ पञ्चनवतोऽध्यायः ॥ ९५ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ एवं प्रयाचति तदा भास्करे मुनिसत्तमः । जमदग्निर्महातेजाः किं कार्य्यं प्रत्यपद्यत ।
॥ भीष्म उवाच ॥ स तथा याचमानस्य मुनिरग्निसमप्रभः । जमदग्निः शमं नैव जगाम कुरुनन्दन । ४९०
ततः सूर्य्यो मधुरया वाचा तमिदमब्रवीत् । कृताञ्जलिर्व्विश्वरूपी प्रणम्यैनं विशाम्पते ।
चलं निमित्तं विप्रर्षे सदा सूर्य्यस्य गच्छतः । कथञ्चलं वेत्थसि त्वं सदा यान्तं दिवाकरं ।
॥ जमदग्निरुवाच ॥ स्थिरञ्चापि चलञ्चापि जाने त्वां ज्ञानचक्षुषा । अवश्यं विनयाधानं कार्य्यमद्य मया तव ।
मध्यक्षे वै निमेषार्द्धं तिष्ठसि त्वं दिवाकर । तत्र वेत्स्यामि सूर्य्य त्वां न मेऽत्रास्ति विचारणा ।
॥ सूर्य्य उवाच ॥ असंशयं मां विप्रर्षे वेत्स्यसे धन्विनां वर । अपकारिणं मां विद्धि भगवन् शरणागतं । ४९१
॥ भीष्म उवाच ॥ ततः प्रहस्य भगवान् जमदग्निरुवाच तं । न भीः सूर्य्य त्वया कार्य्या प्रणिपातगतो ह्यसि ।
ब्राह्मणेष्वार्जवं यच्च स्थैर्य्यञ्च धरणीतले । सौम्यताञ्चैव सोमस्य गाम्भीर्य्यं वरुणस्य च ।
दीप्तिमग्नेः प्रभां मेरोः प्रतापं तपनस्य च । एतान्यतिक्रमेद्यो वै स हन्याच्छरणागतं ।
भवेत् स गुरुतल्पो च ब्रह्महा च स वै भवेत् । सुरापानं स कुर्य्याच्च यो हन्याच्छरणागतं ।
एतस्य त्वपनीतस्य समाधिन्तात चिन्तय । यथासुखगमः पन्था भवेत्त्वद्रश्मिभावितः । ४९०
॥ भीष्म उवाच ॥ एतावदुक्त्वा स तदा तूष्णीमासीद्भृगूत्तमः । अथ सूर्य्योऽददत्तस्मै छत्रोपानहमाशु वै ।
॥ सूर्य्य उवाच ॥ महर्षे शिरसस्त्राणं छत्रं मद्रश्मिवारणं । प्रतिगृह्णीष्व पद्भ्याञ्च त्राणार्थं चर्म्मपादुके ।
अद्यप्रभृति चैवेह लोके सम्प्रचरिष्यति । पुण्यकेषु च सर्व्वेषु परमत्वमेव च ।
॥ भीष्म उवाच ॥ छत्रोपानहमेतत्तु सूर्य्येणैतत् प्रवर्त्तितं । पुण्यमेतदभिख्यातं त्रिषु लोकेषु भारत ।
तस्मात् प्रयच्छ विप्रेषु छत्रोपानहमुत्तमं । धर्म्मेषु महान् भावी न मेऽत्रास्ति विचारणा । ४९४
छत्रं हि भरतश्रेष्ठ यः प्रदद्याद्द्विजातये । शुभं शतशलाकं वै स प्रेत्य सुखमेधते ।
स शक्रलोके वसति पूज्यमानो द्विजातिभिः । अप्सरोभिश्च सततं देवैश्च भरतर्षभ ।
दह्यमानाय विप्राय यः प्रयच्छत्युपानहौ । स्नातकाय महाबाहो संशिताय द्विजातये ।
सोऽपि लोकानवाप्नोति दैवतैरपि पूजितान् । गोलोके स मुदा युक्तो वसति प्रेत्य भारत ।
एतत्ते भरतश्रेष्ठ मया कार्त्स्न्येन कीर्त्तितं । छत्रोपानहदानस्य फलं भरतसत्तम । ४९०

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि दानधर्म्मकथने छत्रोपानहदानप्रशंसायां षण्णवतोऽध्यायः ॥ ९६ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ गार्हस्थ्यं धर्म्ममखिलं प्रब्रूहि भरतर्षभ । ऋद्धिमाप्नोति किं कृत्वा मनुष्य इह पार्थिव ।
॥ भीष्म उवाच ॥ अत्र ते वर्त्तयिष्यामि पुरावृत्तं जनाधिप । वासुदेवस्य संवादं पृथिव्याश्चैव भारत ।